

Jiřina Popelíková

Impersonal verbs in a diachronic and typological perspective

bakalářská práce, ÚAJD FF UK Praha, červen 2009, 53 str. + 28 str. příloh
(posudek vedoucího bakalářské práce)

Bakalářská práce Jiřiny Popelíkové se zabývá vývojem neosobních slovesných vazeb od staroanglické do středoanglické doby s ohledem na jejich zánik v době raně novoanglické, a to v typologickém rámci přechodu angličtiny od typu flektivního v typ izolační. Vývoj hodnotí v souvislostech syntakticko-sémantických (gramatikalizace slovosledu, pasivizace) s důsledným zřetelem ke vztahu mezi neosobními a osobními konstrukcemi a s přihlédnutím ke konstrukcím verbonominálním, lexikálním náhradám neosobních vazeb a principům *end weight* a aktuálního členění větného.

Popelíková prokazuje dobrý přehled o rozsáhlé a názorově nejednoznačné sekundární literatuře, jejíž pozorování přehledně sumarizuje v první, teoretické části práce. Vlastní rozbory a postřehy pak staví na rozsáhlém vzorku materiálu, čítajícím cca 300 sloves, shromážděných pracnou a složitou rešerší v základních lexikografických historických zdrojích, staroanglickém slovníku Bosworthe a Tollera a *Middle English Compendium*. V této materiálové základně je třeba spatřovat cennost práce nejen pro její závěry samotné, ale po veškerý další výzkum, protože pokud je mi známo, podobný soupis staroanglických a středoanglických sloves účastnících se neosobních konstrukcí, navíc opatřený přesným popisem a klasifikací syntakticko-sémantických charakteristik ve srovnání obou vývojových období nebyl doposud pořízen. Rešerše předpokládaly jak značnou filologickou zkušenost s jazykem obou historických období, tak velmi dobrou průpravu lingvistickou. Z jednotlivých zjištění jsou důležitá pozorování ohledně vzájemného poměru mezi osobními a neosobními vazbami z hlediska sémantického, kvantifikace jednotlivých syntaktických subkategorií i postřehy týkající se náhrady syntaktických řešení lexikálními, posilujícími v úhrnu izolující charakter jazyka.

Zvláštní uznání dále zasluhuje samostatnost, se kterou Jiřina Popelíková svou práci od počátku koncipovala i vyhotovila. Studie má jasnou strukturu, je formulována velmi přesně, vypravena velmi pečlivě a psána hladce plynoucí angličtinou (drobné literární chyby a některé nepřesnosti jsem si dovolil vyznačit do výtisku práce, který jsem měl k dispozici).

S ohledem na uvedené přednosti práce doporučuji, aby podstatný výtah z předložené bakalářské práce byl v dohledné době publikován.

K obhajobě mám následující otázky, resp. připomínky:

1. Str. 21: Má smysl uvažovat o analogii jako samostatném faktoru? Není analogie podstatou syntaktické změny jako takové?
2. Str. 35n: Jak se ve světle navrhované sémantické klasifikace jeví uspořádání Denisonovo, zmíněné na str. 12?
3. Str. 20: Je možno uvést příklad francouzského reflexiva, které se do středoanglického systému začlenilo jako sloveso s neosobním použitím?
4. Str. 20: Jaká je souvislost mezi existenciálními konstrukcemi se slovesem *to be*, citovanými Fischerovou, a následujícím příkladem se slovesem *happen*?
5. Str. 30: Našlo se při shromažďování materiálu použití sloves typu *swerian*, *spyrian* se všeobecným konatelem *man*?
6. Str. 37 (dole): Co je míněno „social differences“ ve vztahu k volbě mluvčího mezi osobní a neosobní konstrukcí?
7. Str. 40: Je možno blíže specifikovat rozdíl mezi oběma slovníky, jež sloužily jako zdroje materiálu, resp. to, jak tento rozdíl mohl ovlivnit poměr dokladů staro- a středoanglických?

8. Str. 42: Je možno specifikovat slovesa označená „OE/ON“ v tabulce 2.3.5. ve vztahu ke konstatování, že „some of them might have also had Old English origins stemming from various kinds of word classes“ (str. 42)?

9. Lze kvantifikovat korelaci mezi vyhraněně neosobním užitím sloves a „lexical mortality“?

10. Do jinak přehledné tabulkové části by bylo záhodno doplnit celkové součty v rámci jednotlivých kategorií, resp. poměru mezi staroanglickým a středoanglickým materiálem.

11. Do úvodní statě (zejména v případě, že bude studie v nějaké podobě publikována) by bylo vhodné jednou větou doplnit referenční rámeček zkratk odkazujících k staroanglickým a středoanglickým textům, z nichž se cituje.

Závěr:

Bakalářská práce Jiřiny Popelíkové splnila cíl, který si vytkla, a především komplexní analýzou rozsáhlého jazykového materiálu překračuje požadavky na bakalářské práce kladené. Souhrnným zpracováním i řadou dílčích postřehů představuje originální příspěvek k problematice neosobních vazeb v dějinách angličtiny. Bez výhrad ji proto doporučuji k obhajobě.

Praha, 13. června 2009

Doč. PhDr. Jan Čermák, CSc.